

ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ Γ' ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ

ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

ΚΕΙΜΕΝΑ

A. ...Είναι γνωστές οι σχετικές κατηγορίες για «φθορά», «αφελληνισμό», «εκβαρβάρωση» και επικείμενο «θάνατο» της γλώσσας μας: γνωστά είναι λίγο πολύ και τα «τεκμήριά» τους. Οι νέοι/νέες μας

- χρησιμοποιούν ένα πολύ περιορισμένο λεξιλόγιο στην καθημερινή τους επικοινωνία
- παραμορφώνουν τη γλωσσική δομή αλλάζοντας τη σύνταξη ή τη "διάθεση" των ρημάτων (μας την πέσανε, δε λέει [=όχι· αμετάβατο], παίζει [=συμβαίνει· απρόσωπο], πάμε πλατεία, σπάστηκα [=εκνευρίστηκα]), τη σειρά ή τον αριθμό των συλλαβών (λόστρε <τρελός, ζα <πρέζα, τσοι <μπάτσοι), τη σειρά των φθόγγων (χίος <όχι)
- αναστατώνουν τον "παραγωγικό" μηχανισμό: αργότερα >αργότερα, γάτα >γατόνι, τασάκι >τασάκος, φυτό [=σπασίκλας] > φύτουλας
- αλλάζουν τις σημασίες των λέξεων: δε μασάμε [=δεν πιανόμαστε κορόιδα], ξιδάκιας [=αλκοολικός], στόκος [=χαζός]
- ανατρέπουν τη διάκριση "μιλώ/χυδαιολογώ": ρε ...
- δανείζονται αλόγιστα από ξένες γλώσσες, ιδιαίτερα από τα αγγλικά
- περιφρονούν κοινωνικά κατοχυρωμένες κανονικότητες, π.χ. χρήση πληθυντικού αριθμού όταν απευθυνόμαστε σε άγνωστους και μεγαλύτερους.

B. ... Μια ποικιλία της γλώσσας με όλα τα χαρακτηριστικά του εφήμερου, περιορισμένη τοπικά (νεανικές παρέες, νεανικά περιοδικά) και χρονικά (μικρές σχετικά ηλικίες), θεωρείται αυθαίρετα ως η μοναδική ποικιλία της ελληνικής που γνωρίζουν οι νέοι/νέες: "γλώσσα των νέων" = η ελληνική των νέων! Άραγε με αυτήν την ποικιλία γράφουν στις εξετάσεις τους για το πανεπιστήμιο ή απευθύνονται προς έναν ηλικιωμένο (εκτός αν για δικούς τους –μη γλωσσικούς, πάντως– λόγους θέλουν να προκαλέσουν); Προφανώς όχι. Το φαινόμενο είναι διαχρονικό, αλλά και διαγλωσσικό, απαντάται δηλαδή σήμερα, όπως και παλιότερα, σε πολλές γλώσσες. Και δε θα διεκδικούσα καμιά πρωτοτυπία, αν μιλούσα για το συνηματικό χαρακτήρα της "γλώσσας των νέων" και τη λειτουργία της ως γλωσσικής ταυτότητας και παράγοντα αλληλεγγύης.^[iii] Θα ήθελα όμως να πω δυο λόγια για την τεχνική της ανάπτυξης αυτής της ποικιλίας, με αφορμή τη δεύτερη αθέμιτη εξίσωση:

Λάθη που οφείλονται πράγματι σε άγνοια της γλώσσας, π.χ. *θα δεν έρθει, *μη θα έρθεις, *να δεν πάει, *έρθει μην έρθει –για να περιοριστώ σε δείγματα λαθών με άρνηση–, και δε γίνονται ποτέ από ομιλητές/τριες οποιασδήποτε ηλικίας, εξισώνονται σιωπηλά με «λάθη» που ισχύουν από καταβολής γλωσσών, καθώς κινητοποιούνται από την ανθρώπινη φύση και την ίδια τη γλωσσική γνώση. Η "αναλογία", η "απλολογία", "επανενίσχυση" βρίσκονται συνήθως πίσω τους. Το καλύτερο π.χ. από μια άλλη άποψη, που με ενδιαφέρει ιδιαίτερα, για να μην πω με συγκινεί, ως γλωσσολόγο, μαρτυρεί γνώση της γλώσσας: ο «αναδιπλασιασμός» της παραγωγικής κατάληξης του συγκριτικού βαθμού επιστρατεύεται από το νεαρό ομιλητή για να διπλασιάσει την ένταση του χαρακτηρισμού, γιατί ο τυπικός τρόπος, καλύτερος, αποδεικνύεται για την περίπτωση «λίγος», και χρειάζεται ενίσχυση· το ίδιο, διαχρονικά ενεργό στη γλώσσα μας, φαινόμενο δεν έχουμε και με το διπλασιασμό της άρνησης στο Ούτε ο Γιάννης δεν ήρθε, ενισχυμένη εκδοχή του –κατά τα άλλα ισοδύναμου– Ούτε ο Γιάννης ήρθε;

Γενικότερα, οι γλωσσικές πρωτοβουλίες των νέων φαίνεται να ανάγονται στο σχήμα "παραλλαγές πάνω σ' ένα (γνωστό) θέμα", με κύριο, και ευνόητο, χαρακτηριστικό τής (προς πάσα κατεύθυνση) εφαρμογής του την υπερβολή· το πάμε πλατεία π.χ. έχει «υπόψη» του την ορθόδοξη σύνταξη πάω σχολείο· ο περιορισμένος αριθμός λεξικών μορφών (όχι σημασιών) και η περικοπή συλλαβών έχουν

πίσω τους τη συνθηματικότητα και κρυπτικότητα άλλων, παλιότερων, ποικιλιών· ... Όσο για τον «άκριτο δανεισμό» από τα αγγλικά, οι αναμάρτητοι πρώτοι τον λίθον βαλέτωσαν! (By the way, να αναλογιστούμε και πόσοι «γαλλισμοί» έχουν εγκατασταθεί στη γλώσσα μας μέσω της "καθαρεύουσας" – των μεγάλων, όχι των νέων;)

Για να γίνω επιθετικότερος, επιβάλλεται να αναγνωριστεί η γλωσσική δημιουργικότητα των νέων, για να φανεί η προσήλωσή της σε κανονικότητες που χαρακτηρίζουν τη γλώσσα μας, αλλά και τις γλώσσες γενικά.

... Πάντως, σίγουρα να μην ξεχάσουμε ότι η γλώσσα των νέων αποτελεί πλούτο, κι όχι απειλή για την ελληνική!

Γιάννης Βελούδης, Άνισες εξισώσεις: Η γλώσσα των νέων

[πηγή: Γιάννης Η. Χάρης (επιμ.), *Δέκα Μύθοι για την Ελληνική Γλώσσα*, εκδόσεις Πατάκης, Αθήνα 2007, σελ. 73-81]

http://photodentro.edu.gr/photodentro/Staseis_apenanti_sti_glwssa_twn_newn_pidx0033643/indexa_2_veloudis.html

Ερωτήσεις

1. Ποιες κατηγορίες δέχεται συνήθως η γλώσσα των νέων (απόσπασμα Α);
2. Ποια είναι η θέση του γλωσσολόγου Γιάννη Βελούδη; Με ποια επιχειρήματα υποστηρίζει τη θέση του (απόσπασμα Β);

3. α. Ποια άποψη υποστηρίζεται στο απόσπασμα που ακολουθεί;

Η γλώσσα των νέων αποτελεί αντικείμενο συζήτησης και αξιολόγησης τόσο στην προφορική επικοινωνία όσο και στα μέσα ενημέρωσης. Νέοι και ενήλικοι ομιλητές αξιολογούν τη γλώσσα των νέων με διαφορετικό τρόπο. Η στάση των ενηλίκων είναι συχνά επικριτική και διορθωτική. Γονείς και δάσκαλοι αντιδρούν ιδιαίτερα αρνητικά απέναντι στο υβριστικό και βωμολοχικό λεξιλόγιο, χωρίς ίσως να αντιλαμβάνονται ότι το λεξιλόγιο αυτό έχει συγκεκριμένες (διαπροσωπικές, αξιολογικές) λειτουργίες και ότι η συχνότητά του μειώνεται με την είσοδο στην ενήλικη ζωή. Οι νέοι προσάπτουν στη γλώσσα τους αξίες θετικές όπως π.χ. ευθύτητα, αλληλεγγύη, ταύτιση με μια νεανική κουλτούρα. Στα μέσα ενημέρωσης, η στάση απέναντι στη νεανική γλώσσα κυμαίνεται ανάμεσα στην αποδοχή ("γλωσσική δημιουργικότητα") και τον στιγματισμό ("γλωσσική πενία"). Στην Ελλάδα, ο ημερήσιος και περιοδικός τύπος προβάλλει κατά κανόνα μια στρεβλωμένη εικόνα του νεανικού λεξιλογίου, παρουσιάζει τη γλώσσα των νέων ως κάτι "ακατανόητο" και την αξιολογεί με στερεότυπα (π.χ. συρρίκνωση του νεανικού λεξιλογίου σε "150 λέξεις") που δεν έχουν επιστημονική βάση. Ένα τέτοιο στερεότυπο είναι η μη αναγνώριση του γεγονότος ότι οι κοινωνικές ομάδες αναπτύσσουν ένα ιδιαίτερο είδος λόγου που εξυπηρετεί την εσωτερική επικοινωνία της ομάδας, αλλά ταυτόχρονα ορίζει και την ταυτότητά της.

Γιάννης Ανδρουτσόπουλος, Η γλώσσα των νέων

https://www.greek-language.gr/greekLang/studies/guide/thema_b9/index.html

- β. Συμφωνούν οι δύο γλωσσολόγοι;

4. " Πάντως, σίγουρα να μην ξεχάσουμε ότι η γλώσσα των νέων αποτελεί πλούτο, κι όχι απειλή για την ελληνική!": Εξηγήστε με συντομία την περίοδο αυτή (απόσπασμα Β). Ποια είναι η δική σας άποψη;